ת מִי שֶׁיָּשַׁב לוֹ בַּדֶּרֶךְ לָנוּחַ וְלֹא יָדַע אִם הוּא בַּתְּחוּם אִם לָאו. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ לִכָּנֵס לָעִיר וְיָשַׁב בַּדֶּרֶךְ לָנוּחַ וְחָשְׁכָה לוֹ (א) וְלֹא יָדַע שֶׁהוּא בִּתְחוּם הָעִיר, וְאַחַר כָּךְ מָצָא עַצְמוֹ בִּתְחוּמָהּ, (ב) קָנָה שְׁבִיתָה בָּעִיר, וְנִכְנַס לְתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת וּמְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. [ב]אֲבָל אִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לִכָּנֵס (ג) לִמְדִינָה זוֹ, (ד) קָנָה שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמוֹ וּמִשָּׁם יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ, וְאִם כָּלִים אַלְפַּיִם אַמָּה מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ (ה) בַּחֲצִי הָעִיר, אֵינוֹ מְהַלֵּךְ בָּעִיר (ו) יוֹתֵר מֵחֶצְיָהּ. הַגָּהּ: וְהוּא הַדִּין (ו) אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִכָּנֵס לָעִיר (ז) וְאָמַר שְׁבִיתָתִי בִּמְקוֹמִי, נַמִּי דִּינָא הָכִי (המגיד פרק כ״ז (ה״ט)):

תא מִי שֶׁיָּשֵׁן בַּדֶּרֶךְ וְחָשְׁכָה לוֹ קוֹנֶה אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]מִי שֶׁיָּשֵׁן בַּדֶּרֶךְ וְחָשְׁכָה לוֹ, קָנָה שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמוֹ וְיֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְדַוְקָא בְּאָדָם, מִשּׁוּם (א) דְּהוֹאִיל וְאִם הָיָה נֵעוֹר הָיָה קוֹנֶה, יָשֵׁן נַמִּי קוֹנֶה. [ב]אֲבָל (ב) חֶפְצֵי הֶפְקֵר אֵינָם קוֹנִים שְׁבִיתָה, וְהֵם (ג) * כְּרַגְלֵי הַזּוֹכֶה בָּהֶם תְּחִלָּה, שֶׁיָּכוֹל לְהוֹלִיכָן (ג) לְמָקוֹם שֶׁיֵּלֵךְ הוּא. [ג]אֲבָל חֶפְצֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי, * קוֹנִין

א מִשְׁנָה עֲרוּבִין מ״ה (ע״א), וּכְרַבִּי יְהוּדָה. ב בֵּית יוֹסֵף מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם וְהָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק כ״ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה״י).

א מִשְׁנָה עֲרוּבִין מ״ה (ע״א), וּכְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְקַלָּא, גְּמָרָא שָׁם מ״ז (ע״ב). ב שָׁם בַּגְּמָרָא (מז:), וְכַחֲכָמִים וּלְקַלָּא, דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵל בְּעֵרוּב. ג שָׁם מ״ז (ע״ב), וּכְרַבִּי יוֹחָנָן בַּגְּמָרָא.

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ו) יוֹתֵר. וְאִם כָּלְתָה מִדָּתוֹ בְּסוֹף הָעִיר, כָּל הָעִיר נֶחְשֶׁבֶת כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא רֵישׁ סִימָן ת״ח (ס״א): (ז) וְאָמַר. בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

א (ו) כְּרַגְלֵי. וְאִם שְׁנַיִם זָכוּ בּוֹ בְּפַעַם אַחַת, וְאֶחָד עֵרֵב לַמִּזְרָח וְאֶחָד לַמַּעֲרָב, אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לְהוֹלִיכוֹ אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁמֻּתָּר לִשְׁנֵיהֶם. טַ״ז (סק״א), עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֶלָּא עַל מְדִידַת אָדָם מֻמְחֶה, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ז׳. אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהָיוּ מַחְזִקִין לֵילֵךְ עַד כָּאן, וּמִסְּתָמָא בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה הָיָה עַל יְדֵי אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ אֶפְנֵי הַמְּדִידָה:

א * כְּרַגְלֵי הַזּוֹכֶה בָּהֶם תְּחִלָּה. וְאִם זָכוּ בּוֹ שְׁנַיִם, אֶחָד עֵרֵב לַמִּזְרָח וְאֶחָד עֵרֵב לַמַּעֲרָב, הֲרֵי הוּא כְּרַגְלֵי שְׁנֵיהֶם וְאָסוּר לָזוּז אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ״ז (סק״א)]:

* קוֹנִין שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמָן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד). וְאַף דִּשְׁבִיתַת הָעַכּוּ״ם עַצְמוֹ הָיָה בְּמָקוֹם אַחַר רָחוֹק, מִשְׁמַע דְּלֹא אָזְלִינַן בָּתְרֵיהּ לֶאֱסֹר לָזוּז הַכֵּלִים, כֵּיוָן דְּבֶאֱמֶת אֵין לְעַכּוּ״ם שְׁבִיתָה וְרַק בָּתַר הַנָּחַת הַכֵּלִים אָזְלִינַן. כֵּן מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (הל׳ יו״ט פ״ה ה״י) וְהַמְחַבֵּר, וְכֵן כָּתַב הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א) בְּדַעְתָּם, אֶלָּא שֶׁכָּתַב [א]דְּמַהֲגָהַת אֲשֵׁרֵי (פ״ד סי׳ י׳) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ מַשְׁמַע דַּהֲרֵי הֵם כְּרַגְלֵי עַכּוּ״ם לְגַמְרֵי, וְאִם כֵּן אִם הָעַכּוּ״ם בְּמָקוֹם רָחוֹק אָסוּר לָזוּז הַכֵּלִים מִמְּקוֹמָן, וּכְמוֹ בְּפֵרוֹת יִשְׂרָאֵל אִם הֵם מַפְקָדִין בְּמָקוֹם אַחַר (בְּסִימָן שצ״ז סָעִיף י״ז), וְהֶעְתִּיקוֹ הַפְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״א). אָכֵן בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מַשְׁמָעוּת בְּהַגָּהַת אֲשֵׁרֵי, דְּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם ׳אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מֵאַלְפַּיִם שֶׁלּוֹ׳ קָאֵי עַל הַכֵּלִים, וּבְיוֹתֵר הַמְעַיֵּן בְּאוֹר זָרוּעַ (ח״ב הל׳ ער״ש סי׳ ו׳) יִרְאֶה שֶׁלֹּא כָּתַב כְּלָל הַאי לִשְׁנָא דַּהֲרֵי הֵן כְּרַגְלֵי עַכּוּ״ם, אֶלָּא כָּתַב דְּקוֹנִין שְׁבִיתָה, וּמַה דְּנָקַט הַגָּהַת אֲשֵׁרֵי ׳הֲרֵי הֵן כְּרַגְלֵי עַכּוּ״ם׳ לָאו דַּוְקָא, וְאֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקַט שֶׁהַבְּעָלִים מִסְּתָמָא בִּמְקוֹם הַכֵּלִים. וּמִכָּל מָקוֹם בְּעִקַּר הַדִּין אֵין לִדְחוֹת סְפֵקוֹ דְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת, דְּאַף דְּבַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ דְּקוֹנִין שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמָן, אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּאַיְירֵי מִכָּל מָקוֹם לֹא מְהַנֵּי לִהְיוֹת כְּאֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר אֶלָּא בְּדַוְקָא שֶׁלֹּא הוֹצִיא בְּפֵרוּשׁ מִפִּיו שֶׁקּוֹנֶה שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמוֹ אֶלָּא בְּמַחֲשָׁבָה, אֲבָל אִם אָמַר כֵּן בְּפֵרוּשׁ בְּפִיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת ׳שְׁבִיתָתִי בִּמְקוֹמִי׳, אַף דְּבִתְחִלָּה כְּשֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִכָּנֵס לָעִיר, וַאֲמִירָתוֹ עַתָּה הָיָה גַּם כֵּן רַק מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָעִיר סְמוּכָה לוֹ, מִכָּל מָקוֹם כְּבָר (ג) עָקַר בָּזֶה שְׁבִיתָתוֹ מֵאַנְשֵׁי הָעִיר, וְאֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ:

א (א) דְּהוֹאִיל וְאִם הָיָה נֵעוֹר וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאַף שֶׁבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא זְמַן קְנִיַּת שְׁבִיתָה הָיָה יָשֵׁן וְלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שָׁם שְׁבִיתָה, אֲפִלּוּ הָכִי קָנָה לוֹ שָׁם שְׁבִיתָה לִהְיוֹת לוֹ מִשָּׁם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְהַטַּעַם, דְּהוֹאִיל וְאִם הָיָה נֵעוֹר וְכוּ׳: (ב) חֶפְצֵי הֶפְקֵר וְכוּ׳. דְּחֶפְצֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּעָלִים הֵם כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים, אֲבָל חֶפְצֵי הֶפְקֵר שֶׁאֵין לָהֶם בְּעָלִים, וּמֵעַצְמָן לֹא קָנוּ שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמָן, מִשּׁוּם דְּלָאו בְּנֵי דַּעַת הֵן לְעוֹלָם, וְלֹא דָמוּ לְאָדָם יָשֵׁן: (ג) לְמָקוֹם שֶׁיֵּלֵךְ הוּא. וְאַף שֶׁהוּא חוּץ לְאַלְפַּיִם לִמְקוֹם הַנָּחַת כֵּלִים מִתְּחִלָּה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) וְלֹא יָדַע וְכוּ׳. וַאֲפִלּוּ (ו) נִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁבִיתָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה: (ב) קָנָה שְׁבִיתָה בָּעִיר. כֵּיוָן שֶׁמִּתְּחִלָּה הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִכָּנֵס לָעִיר, וְאִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָעִיר תּוֹךְ תְּחוּמוֹ לֹא הָיָה חָפֵץ לִקְנוֹת שְׁבִיתָה אֶלָּא עִם בְּנֵי הָעִיר, וְלָכֵן גַּם עַתָּה הֲרֵי הוּא כְּאֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר לַהֲלֹךְ אֶת כֻּלָּהּ וְלִהְיוֹת לוֹ אַלְפַּיִם לְכָל רוּחַ. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ בָּזֶה חֻמְרָא גַּם כֵּן, שֶׁהוּא מַפְסִיד מִצַּד זֶה בְּמָקוֹם שֶׁהוּא יָשֵׁב, שֶׁאֵין לוֹ מִשָּׁם שִׁעוּר אַלְפַּיִם, כֵּיוָן שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר. וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּכָל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה עַכְשָׁיו לֵילֵךְ לָעִיר, וּלְטוֹבָתוֹ הֵקֵלּוּ עָלָיו, אֲבָל אִם רוֹצֶה לִשָּׁאֵר בִּמְקוֹמוֹ שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה, הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ: (ג) לִמְדִינָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, עִיר: (ד) קָנָה שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁבִיתָה כָּאן, (ז) כְּגוֹן שֶׁהָיָה יָשֵׁן בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת וּבְשַׁבָּת כְּשֶׁנִּנְעַר מָצָא עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּתוֹךְ תְּחוּם הָעִיר, אַף עַל פִּי כֵן לֹא נֶחְשָׁב כְּאַנְשֵׁי הָעִיר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה בְּדַעְתּוֹ מִתְּחִלָּה לִכְנוֹס וְקָנָה שְׁבִיתָה כָּאן, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בַּסִּימָן שֶׁאַחַר זֶה: (ה) בַּחֲצִי הָעִיר. אֲבָל אִם כָּלִים הָאַלְפַּיִם בְּסוֹף הָעִיר, כָּל הָעִיר אֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ אֶלָּא כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וּמְהַלֵּךְ גַּם חוּץ לָעִיר עַד תַּשְׁלוּם מִדַּת אַלְפַּיִם מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן ת״ח (ס״א): (ו) אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּגַם בְּרֵישָׁא דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִכְנוֹס, וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁבָּ״א [בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית נתיבות ש״ה סי׳ ה סק״י) וּבְחִדּוּשָׁיו] וּבְרִיטְבָּ״א (שם) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ״ד [וְלִפְנֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) לֹא הָיָה חִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א הָאֵלֶּה הַנִּדְפָּסִים, וְכֵן לֹא רָאָה אָז דִּבְרֵי הָרִיטְבָּ״א בִּשְׁמוֹ, וְלָכֵן רָצָה לְהַשִּׁיא אֶת דִּבְרֵי הָרַאֲבַ״ד לְכַוָּנָה אַחֶרֶת, וְגַם מַה שֶּׁהֵבִיא מֵהָרַאֲבַ״ד בַּהַשָּׂגוֹת (שם) גַּם כֵּן אֵין שׁוּם רְאָיָה הֶפֶךְ זֶה, דְּהוּא לֹא בָּא שָׁם אֶלָּא לְהוֹסִיף עַל הָרַמְבַּ״ם, דְּלָאו דַּוְקָא בְּיָשֵׁן שֶׁלֹּא כִוֵּן כְּלָל לִשְׁבּוֹת בִּמְקוֹמוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ נֵעוֹר וְיָשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ וְהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִקְנוֹת שְׁבִיתָה כָּאן מִשּׁוּם דְּסָבַר דְּהָעִיר רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ הָכִי הֲרֵי הוּא כִּבְנֵי הָעִיר וְכַנַּ״ל, אֲבָל בְּהוֹצִיא מִפִּיו, לֹא כָּתַב כְּלָל דְּלֹא מְהַנֵּי לַעֲקֹר עַצְמוֹ מִשְּׁבִיתַת בְּנֵי הָעִיר]. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי פָּשׁוּט דְּנָקְטִינַן לְדִינָא כְּהָנֵי אַרְבָּעָה רַבְּוָתָא, הָרַאֲבַ״ד וְהָרַשְׁבָּ״א וְהָרִיטְבָּ״א וְהָרַב הַמַּגִּיד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמָּ״א, וּדְלֹא כְּרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (שם) שֶׁהֵקֵל אַף בְּאוֹמֵר בְּפִיו:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ו) בֵּית יוֹסֵף, וְכֵן מַשְׁמַע מֵרַשְׁ״י בְּסוּגְיָן (מה.) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּלֹא מִתְכַּוֵּן, וְכֵן כָּתַב הָרִי״ף (יב:), וְכֵן דַּעַת הָרַאֲבַ״ד (שבת פכ״ז ה״י) וְהָרַשְׁבָּ״א (מב.) וְהָרִיטְבָּ״א (שם) [וּגְדוֹלָה מִזּוֹ דַּעַת רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (יב: ד״ה מתני׳) שֶׁהִפְרִיז בָּזֶה, דַּאֲפִלּוּ אָמַר בְּפֵרוּשׁ שְׁבִיתָתִי בִּמְקוֹמִי, נַמִּי נֶחְשָׁב עִם דַּעַת אַנְשֵׁי הָעִיר, וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁלֹּא הוֹצִיא בְּפִיו], וַאֲפִלּוּ הָרַמְבַּ״ם (שבת פכ״ז ה״י) שֶׁהֶעְתִּיק הַדִּין בְּיָשֵׁן וּכְגִרְסַת הַשְּׁאִלְתּוֹת (פ׳ בשלח שאילתא מח ד״ה כרם) בַּמִּשְׁנָה, גַּם כֵּן אֵינוֹ מוּכָח דְּסָבַר לְהֶפֶךְ, וּכְמוֹ שֶׁהִגִּיהַּ עָלָיו הָרַאֲבַ״ד דְּהוּא הַדִּין יָשֵׁב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים [עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א)], וְכֵן מַשְׁמַע מִבְּרַיְיתָא (מה.) בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁחָשְׁכָה לוֹ וְלָן, וּמִסְּתָמָא נִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמוֹ, וּדְלֹא כִּפְרִישָׁה (סק״א) וּבַ״ח. וּלְפָלָא עַל הַבַּ״ח שֶׁהוֹצִיא כֵּן מִדִּבְרֵי רַשְׁ״י (שם), וּבְרַשְׁ״י מְבֹאָר לְהֶפֶךְ, וְכַנַּ״ל: (ז) כֵּן מַשְׁמַע בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק כ״ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה יוּ״ד בְּסוֹפוֹ: (ג) כֵּן מוּכָח בְּבֵית יוֹסֵף וּבְהָרַב הַמַּגִּיד (שם),

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שחפצי הגוי קונין שביתה במקומן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שְׁבִיתָה (ד) בִּמְקוֹמָן אַף עַל פִּי שֶׁבַּעֲלֵיהֶם לָאו בְּנֵי שְׁבִיתָה נִינְהוּ, (ה) גְּזֵרָה חֶפְצֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אַטּוּ חֶפְצֵי יִשְׂרָאֵל. [ד]וְאִם הוֹצִיאָן אֵינוֹ יְהוּדִי חוּץ לִתְחוּמָן וֶהֱבִיאָן לָעִיר, יְכוֹלִים לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ, (ו) שֶׁכֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, * וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא (ז) מֻקֶּפֶת לְדִירָה. [ה]וּסְתָם עֲיָרוֹת מֻקָּפוֹת לְדִירָה, שֶׁבּוֹנִים בָּתִּים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מַקִּיפִים אוֹתָם, אֲבָל (ח) סְתָם מִבְצָרִים אֵינָם מֻקָּפִים לְדִירָה. הַגָּהּ: וְלָכֵן יֵשׁ לִזָּהֵר יִשְׂרָאֵל (ט) שֶׁהִשְׁאִיל כֵּלָיו לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְהֶחֱזִירָן בְּשַׁבָּת, (י) שֶׁלֹּא לְטַלְטְלָן חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אִם אֵין הָעִיר (ג) מֻקָּף מְחִצָּה, שֶׁהֲרֵי הַכֵּלִים קָנוּ שְׁבִיתָה אֵצֶל אֵינוֹ יְהוּדִי (אור זרוע (ח״ג סי׳ קנא)):

תב דִּין חֲרִיץ מַיִם בֵּין שְׁנֵי תְּחוּמִין. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א * [א]חֲרִיץ מָלֵא מַיִם (א) מְכֻנָּסִים שֶׁהוּא בֵּין שְׁנֵי תְּחוּמֵי שַׁבָּת, * מִקְצָתוֹ בִּתְחוּם עִיר זֶה וּמִקְצָתוֹ בִּתְחוּם עִיר אַחֶרֶת, שְׁתֵּי הָעֲיָרוֹת אֲסוּרוֹת לְמַלְּאוֹת מִמֶּנּוּ * אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ תְּחוּמָם, [ב]שֶׁהַמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּחוּם (א) (ב) קוֹנִים שְׁבִיתַת הָעִיר וּמִתְעָרְבִים אֵלּוּ עִם אֵלּוּ, * וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה (ג) בְּסוֹף הַתְּחוּמִין

ד שָׁם (מז׳) בְּעֲבָדָא דְּהֵנְהוּ דִּכְרֵי. ה נִתְבָּאֵר בְּסִימָן שצ״ח (סי״א), וְשָׁם צִיַּנְתִּי.

א בְּרֵיְיתָא דְּרַבִּי חִיָּיא עֲרוּבִין מ״ז (ע״ב). ב וְלֹא הָוֵי כְּנִכְסֵי הֶפְקֵר דְּאֵין קוֹנִים שְׁבִיתָה בִּמְקוֹמָן, דְּכֵיוָן דְּסְמוּכִים לָעִיר הֵם, דַּעַת בְּנֵי הָעִיר עֲלֵיהֶם.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ג) **מֻקֶּפֶת.** וְיוֹשְׁבֵי פְּרָזִים שֶׁתִּקְּנוּ הַמְּבוֹאוֹת כְּדִינָן בְּצוּרַת הַפֶּתַח, חֲשִׁיבִי מֻקָּף לְדִירָה, שֶׁהֲרֵי בּוֹנִין בָּתִּים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂין צוּרַת הַפֶּתַח, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא סִימָן שנ״ח סָעִיף ב׳. וְעַיֵּן שָׁם סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״הּ דְּאִי לֹא הָוֵי מֻקָּף לְדִירָה, לֹא מְהַנֵּי עֵרוּב, דַּהֲרֵי אֲפִלּוּ שֶׁל אָדָם אֶחָד אָסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) **מֻקָּף.** נִרְאֶה לִי בְּאִם הֱבִיאוֹ לְמָבוֹי שֶׁל יְהוּדִים שֶׁעוֹשִׂין שָׁם עֵרוּב שֶׁלָּנוּ דְּהֵינוּ צוּרַת הַפֶּתַח, דַּהֲוָה כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּהָא עַל יְדֵי זֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וּבַמָּבוֹי עֶצְמוֹ, דְּאָנוּ חוֹשְׁבִין כָּל הַמָּבוֹי כִּרְשׁוּת אַחַת, הֲכִי נַמִּי לְעִנְיָן בָּא מִחוּץ לַתְּחוּם דַּהֲוָה כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַמָּבוֹי, וְכֵן מַשְׁמַע לְרַשַּׁ״ל בְּפֶרֶק אֵין צָדִין סִימָן ט׳, ט״ז (סק״ב), עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ב׳ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם:

א (א) **קוֹנִים.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְט״ז (סק״א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ד) **בִּמְקוֹמָן.** הַיְנוּ בִּמְקוֹם (א) הַנָּחָתָן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דְּמִשָּׁם יֵשׁ לָהֶן אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ וְלֹא יוֹתֵר: (ה) **גְּזֵרָה.** כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים, אִם נֹאמַר דְּלֹא קָנוּ שְׁבִיתָה, אָתוּ לְמֵימַר גַּם בְּכֵלִים שֶׁבַּעֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא קָנוּ גַּם כֵּן שְׁבִיתָה, וְיַתִּירוּ לְהוֹצִיאָן חוּץ לְאַלְפַּיִם: (ו) **שֶׁכֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת.** פֵּרוּשׁ, דְּמִן הַדִּין חֲפָצִים שֶׁהוֹצִיאָן חוּץ לִתְחוּמָן אֲסוּרִין לְטַלְטְלָן רַק בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, מִכָּל מָקוֹם בְּעִיר זוֹ שֶׁהִיא מֻקֶּפֶת מְחִצּוֹת, מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ דְּנֶחְשֶׁבֶת כֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת: (ז) **מֻקֶּפֶת לְדִירָה.** שֶׁבָּנוּ תְּחִלָּה בָּתִּים לְדִירָה וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוּ בְּחוֹמָה סָבִיב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הָיָה הַהֶקֵּף מִקֹּדֶם, אֵין לְטַלְטֵל שָׁם אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אִם הָיָה הַהֶקֵּף (ז) יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם. (ג) וְעָרִים הַפְּרָזִים שֶׁלָּנוּ, כֵּיוָן שֶׁתִּקְּנוּ הַמְּבוֹאוֹת כְּדִינָן בְּצוּרַת הַפֶּתַח, נֶחְשֶׁבֶת כֻּלָּהּ מֻקֶּפֶת לְדִירָה, דְּהַבָּתִּים הֲרֵי הֵם כִּמְחִצּוֹת, וּמְקוֹמוֹת הַפְּרוּצִים הֲלֹא נִתְקְנוּ בְּצוּרַת הַפֶּתַח דְּנַעֲשִׂים לְדִירָה, דַּהֲלֹא בּוֹנִין הַבָּתִּים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עוֹשִׂים הַצּוּרַת הַפֶּתַח. (ד) וְחָצֵר, לְעוֹלָם חָשׁוּב כְּאַרְבַּע אַמּוֹת: (ח) **סְתָם מִבְצָרִים.** דְּדֶרֶךְ הוּא לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה הַמִּבְצָר וְאַחַר כָּךְ מִתְיַשְּׁבִין בְּתוֹכוֹ אֲנָשִׁים לָדוּר: (ט) **שֶׁהִשְׁאִיל כֵּלָיו לְעַכּוּ״ם.** מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהוֹלִיכָן לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא (ה) חוּץ לַתְּחוּם, דְּאַף דְּהַכֵּלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהִשְׁאִילָן לוֹ, קָנוּ שְׁבִיתָה אֶצְלוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשׁוֹאֵל כֵּלִים מִן הָעַכּוּ״ם בְּשַׁבָּת: (י) **שֶׁלֹּא לְטַלְטְלָן וְכוּ׳.** הַיְנוּ (ו) בְּמַלְבּוּשִׁים, [א]דְּבִשְׁאָר כֵּלִים בְּלָאו הָכִי אָסוּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת, כֵּיוָן שֶׁאֵין עֵרוּב. וּבְיוֹם טוֹב מַשְׁכַּחַת אַף בִּשְׁאָר כֵּלִים, דְּאֵין בּוֹ אִסּוּר הוֹצָאָה:

א (א) **מְכֻנָּסִים.** דִּנְהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִין אֵינָם קוֹנִים שְׁבִיתָה כְּלָל, וַהֲרֵי הֵן כְּרַגְלֵי כָּל אָדָם הַמְמַלֵּא אוֹתָן, וּכְדִלְקַמֵּיהּ: (ב) **קוֹנִים שְׁבִיתַת הָעִיר.** דְּכֵיוָן שֶׁהֵם סְמוּכִים לָעִיר, (א) דַּעַת אַנְשֵׁי הָעִיר עֲלֵיהֶם, וְלֹא הָוֵי כְּחֶפְצֵי הֶפְקֵר דְּאֵינָם קוֹנִים שְׁבִיתָה. (ג) וְדַוְקָא בֵּין שְׁנֵי עֲיָרוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם דַּעַת שְׁנֵי הָעֲיָרוֹת, וְלָכֵן אוֹסְרִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, אֲבָל אִם אֵין שָׁם רַק עִיר אַחַת, אַף שֶׁהַמַּיִם נִמְשָׁכִין הַרְבֵּה מִחוּץ לַתְּחוּם וּמִתְעָרְבִין עִם אֵלּוּ, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְמַלְּאוֹת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, דְּהַמַּיִם שֶׁמִּחוּץ לַתְּחוּם כֵּיוָן שֶׁאֵינָם סְמוּכִים לָעִיר וְאֵין עֲלֵיהֶם רְשׁוּת אַחֶרֶת, הֲרֵי הֵן כְּחֶפְצֵי הֶפְקֵר דְּאֵינָם קוֹנִים שְׁבִיתָה כְּלָל. וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה וצריך) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּיֵשׁ חוֹלְקִים עַל עִקַּר דִּין זֶה: (ג) **בְּסוֹף הַתְּחוּמִין.** וְהַיְנוּ, אִם הָיוּ בֵּינֵיהֶם אַרְבַּעַת אֲלָפִים אַמָּה שֶׁהוּא שִׁעוּר שְׁנֵי תְּחוּמִין, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת

בֵּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהָעַכּוּ״ם הַבְּעָלִים גַּם כֵּן בִּמְקוֹם הַכֵּלִים, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הָעַכּוּ״ם בִּמְקוֹם הַכֵּלִים, אֶפְשָׁר דְּמוֹדוּ גַּם כֵּן שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הָעַכּוּ״ם וּכְמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, וְכֵן כָּתַב בִּגְאוֹן יַעֲקֹב (מז׳) לְמַסְקָנָא דְּשַׁ״ס דְּגָזְרִינַן עַכּוּ״ם אַטּוּ יִשְׂרָאֵל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּבֵית מֵאִיר שֶׁגַּם הוּא תָּפַס עַל הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת בְּמַה שֶּׁכָּתַב לְהוֹכִיחַ מֵהַגָּהַת אֶשְׁרֵ״י בְּשֵׁם הָאוֹר זָרוּעַ, וְהֶחְלִיט דְּלֹא אָזְלִינַן בָּתַר הָעַכּוּ״ם עַצְמוֹ כְּלָל, עַיֵּן שָׁם, וּדְלֹא כְּהַגְּאוֹן יַעֲקֹב:

* **וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא מֻקֶּפֶת לְדִירָה.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ת״ה סָעִיף ו׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מוקפת) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם אֵיזֶה דֵּעוֹת מֵהָרִאשׁוֹנִים דְּלֹא בָּעִינַן הֶקֵּף מְחִיצָה, וְהוּא הַדִּין הָכָא:**

א * **חָרִיץ וְכוּ׳. הַאי עִנְיָנָא מַיְירֵי רַק בְּיוֹם טוֹב וּלְעִנְיַן אִסּוּר תְּחוּמִין, דְּאִי בְּשַׁבָּת בְּלָאו אִסּוּר תְּחוּמִין יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם הוֹצָאָה** [מַאֲמַר מָרְדְּכַי]. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (משׁ״ז סק״ב):

* **מִקְצָתוֹ בִּתְחוּם עִיר זֶה וְכוּ׳.** לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּאֹפֶן זֶה, **אֲבָל אִם הֶחָרִיץ רָחָב הַרְבֵּה וְיֵשׁ שֶׁטַח גָּדוֹל שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לֹא לִתְחוּם זֶה וְלֹא לְזֶה, יִהְיֶה מֻתָּר לְמַלֹּאת כָּל אֶחָד בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ** וְלֹא אָמְרִינַן בָּזֶה דַּעֲרִיבִי מַיָּא, דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִלּוּ הוּא רָחָב כַּמָּה מִילִין וְקָצֶה מִמֶּנּוּ מַגִּיעַ בְּתוֹךְ תְּחוּם שֶׁל עִיר זוֹ וְקָצֶה הַשֵּׁנִי מֵרָחְבּוֹ מַגִּיעַ בְּתוֹךְ תְּחוּם אַחֵר, נַמִּי נֵימָא דְּאָסוּר לְמַלֹּאת מִמֶּנּוּ, וְזֶה בָּוַדַּאי מִסְתַּבְּרָא דְּמֻתָּר, וְאִם כֵּן הָכִי נַמִּי כְּשֶׁהֶחָרִיץ רָחָב הַרְבֵּה שֶׁמַּפְסִיק בְּאֶמְצַע שֶׁטַח שֶׁמִּצִּדּוֹ, אֵין שׁוּם אִסּוּר לְמַלֹּאת דַּהֲלֹא הוּא חֶפְצֵי הֶפְקֵר, וְאֵין לָנוּ לָחֹשׁ מַה שֶּׁמֵּעֵבֶר הַשֵּׁנִי יֵשׁ מַיִם שֶׁשַּׁיָּכִים לְאֵיזֶה עִיר. **וּגְדוֹלָה מִזּוֹ דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל חֵרֶם, דְּהֵיכָא דְּמִמַּשְׁכִי מִתְּחוּם זֶה לִתְחוּם זֶה, בָּטְלָה דַּעְתָּם וְהָוֵי כְּחֶפְצֵי הֶפְקֵר, וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ מִסְתַּבְּרָא דְּכֻלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ בָּזֶה:**

* **אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ תְּחוּמָם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁכָּל אֶחָד מְמַלֵּא מִן הַצַּד שֶׁבְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ, וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מוֹלִיכָן לְבֵיתוֹ, גַּם כֵּן אָסוּר, דְּיֵשׁ עַל הַמַּיִם דִּין יָצָא חוּץ לַתְּחוּם מִפְּנֵי הַמַּיִם שֶׁמִּצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁמִּתְעָרְבִין בָּהֶם:

* **וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״א) **מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל דִּין זֶה, דְּבַגְמָרָא מַשְׁמַע דְּזֶהוּ רַק לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, אֲבָל לֹא לְדִידָן דְּקַיְימָא לָן כְּרַבָּנָן.** וְגַם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א מְתַמֵּהַּ מֵהַסּוּגְיָא הַזּוֹ [וְלֹא מָצָא לְיַשֵּׁב, אִם לֹא שֶׁהָרִי״ף (יג.) וְהָרֹא״שׁ (פ״ד סי׳ יא) לֹא הָיָה לָהֶם הַגִּרְסָא שֶׁל רַשִׁ״י (מז: ד״ה ה״ג) וְתוֹסָפוֹת (שם ד״ה חרם). אָמְנָם בְּרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (מח.) וְכֵן בְּחִדּוּשֵׁי רַשְׁבָּ״א (שם)

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א) עַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה קונין): (ג) **דְּסָאתַיִם אַף בְּהֶקֵּף תְּחִלָּה מֻתָּר לְטַלְטֵל:** (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וש״א: (ד) אַחֲרוֹנִים וּפְשׁוּט: (ה) דְּבִכְגוֹן זֶה מַיְירֵי, וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים: (ו) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ז:

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם בֵּית יוֹסֵף וְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (יג. ד״ה תני): (ג) אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״ב) כתב דמשכחת לה כשאחד מטלטל שתי אמות וחבירו מטלטל שתי אמות נוספות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah